

احیای روابط با همسایه‌ها

آسیای مرکزی (تاجیکستان، ترکمنستان، قزاقستان)
خلیج فارس (قطر، عمان)
منطقه قفقاز (آذربایجان، ارمنستان)
روسیه

دولت درصدد برآمده با ایجاد شبکه‌ای از روابط راهبردی با همسایگان، استفاده از قراردادهای دوجانبه ارزی و تشکیل شورای هماهنگی دیپلماسی اقتصادی، فراهم کردن زمینه سرمایه‌گذاری‌های خارجی از طریق معرفی ظرفیت‌های اقتصادی ایران در کشور میزبان و تقویت دیپلماسی عمومی و مشارکت فعال بخش خصوصی در بازار کشورهای همسایه نقش دیپلماسی اقتصادی را در تقویت منافع ملی و اقتدار بین‌المللی کشور افزایش دهد.

منطقه گراایی در دولت سیزدهم

احیای ظرفیت ترانزیتی کریدورها

کریدور شمال به جنوب
کریدور غرب به شرق
خط آهن کریدور ترکیه، ایران، پاکستان
خط آهن محور مقاومت
اتصال به قزاقستان از شمال شرق به شمال غرب

تعامل با کشورهای منطقه و ارتباطات در سطوح اقتصادی و سیاسی مهم‌ترین و اساسی‌ترین رویکرد دولت سیزدهم است. در دوره قبل به دلیل معطوف بودن سیاستگذاری‌های دولت به غرب و مغفول بودن از فضای منطقه‌ای، فرصت‌های بسیاری از دست رفت. از این‌رو دولت اکنون در تلاش است با افزایش کریدورهای ترانزیتی بین کشورهای منطقه و افزایش مبادلات، هم با جبران گذشته، عواید اقتصادی را به آن بازگرداند و هم نقش کلیدی کشور در تحولات منطقه‌ای را به سایر کشورها خاطرنشان کند.

افزایش تراز تجاری و فروش نفت و گاز با وجود تحریم‌ها؛ بدون برجام و FATF

صادرات کالاهای غیر نفتی
صادرات نفت
صادرات مشتقات نفتی
انعقاد قرارداد سوآپ گازی (ترکمنستان، ایران، آذربایجان)

از مهم‌ترین موفقیت‌ها در این زمینه افزایش فروش نفت و حتی ورود ارز به کشور بوده است. این مهم در حالی اتفاق افتاد که دولت گذشته خود را توانان از فروش حتی ۲۰۰ هزار بشکه نفت معرفی کرده بود. نکته درخشان آنکه دولت سیزدهم در ورود ارز ناشی از فروش نفت نیز کارنامه موفقی ارائه کرده است. بنابه گفته وزیر نفت، تمامی درآمد نفتی در موعد مقرر توسط دولت وصول شده و ۸۰ درصد از آن حتی به صورت نقدی دریافت گردیده است. مابقی در آمد نفتی نیز با دارو و کالاهای اساسی تهاثر شده است. همچنین در حالی که در سال ۹۹ درآمد ارزی حاصل از صادرات گاز ۱۰۲۵ میلیارد دلار بوده این رقم در سال ۱۴۰۰ بیش از ۲ میلیارد دلار شده است.

منطقه‌گرایی همواره به عنوان یکی از راه‌های اصلی برای ایجاد ترتیبات اقتصادی، سیاسی و امنیتی مطرح می‌شود که می‌تواند در میان مدت و بلندمدت دستاوردهای مختلف برای کشور داشته باشد. فعال کردن آن در شرایط فعلی ابزاری بسیار مناسب برای خنثی سازی تحریم‌ها است. آمریکا از یک سو به دنبال ادامه تحریم انرژی ایران است و از سویی دیگر، بازار انرژی به گونه‌ای است که نمی‌توان جایگاه ایران را در آن نادیده گرفت. دو منطقه بسیار مهم، یعنی منطقه آسیای مرکزی و قفقاز از یک سو و منطقه خلیج فارس از سویی دیگر، در رویکرد منطقه‌گرایی دولت، از اولویت راهبردی برخوردار هستند. یکی از برنامه‌های اصلی دولت سیزدهم استفاده از ظرفیت ژئوپلیتیکی و ژئواستراتژیک ایران برای ایجاد کانال‌های مواصلاتی از شرق به غرب و از شمال به جنوب است که این امر در حال محقق شدن است. اما باید پرسید که چنین ظرفیت سازی مهمی چه بازتابی در رسانه‌ها داشته است؟ بایکوت، تحریر و تخریب رسانه‌های وابسته به دو جریان مخالفان خارج‌نشین و داخلی و جهت‌گیری نسبت به این دستاوردها قابل تأمل است. جریان اصلاح‌طلب سعی دارد از طریق انکار دستاوردهای اقتصادی دولت، افکار عمومی را به سوی تظہیر دولت سابق سوق دهد، در حالی که هدف راهبردی رسانه‌های جریان ضدانقلاب تلاش برای نقاب‌سازی میان ملت و حاکمیت از طریق نمایش تصویری نامیدگنده از اقدامات دولت است.

بازگرداندن نخبگان اقتصادی و سرمایه‌گذاران خارج از کشور

تجار
سرمایه‌گذاران
متفکران اقتصادی

یکی از اقداماتی که دولت سیزدهم وعده آن را داد و از طریق تعامل با نهادهای دیگر در پی عملیاتی کردن آن است، بازسازی اعتماد از بین رفته سرمایه‌گذاران و نخبگان اقتصادی خارج از کشور برای بازگرداندن آنها به داخل کشور و استفاده حداکثری از ظرفیت‌های اقتصادی است. در دولت گذشته به دلیل رویکردهای اقتصادی و تبلیغاتی دولت در گره زدن جریان حیات اقتصاد کشور به برجام و توافق هسته‌ای در کنار خروج یکجانبه ایالات متحده از برجام و شرایط ناپایدار اقتصادی، این تجار، سرمایه‌گذاران و نخبگان اقتصادی دچار تردید و هراس شده و عطای سرمایه‌گذاری در کشور را به لقای آن بخشیدند. دولت سیزدهم در کنار قوه قضائیه اما سعی دارند تا این خلا را جبران کنند.

اقتصادی و حقوقی را به این افراد داده تا اعتماد آنها نسبت به بازگشت به کشور جلب شود.

افزایش تراز تجاری با وجود تحریم‌ها

افزایش تراز تجاری و فروش نفت و گاز با وجود تحریم‌ها بدون برجام و FATF تا اندازه‌ای قابل توجه بوده که حتی رسانه‌های معاند با جمهوری اسلامی نیز به آن اعتراف کرده اند.

جهش صادرات نفت خام کشور آن هم در اوج تحریم‌ها در حالی صورت گرفت که پیش‌تر ناظران به رشد فروش نفت کشور زیر سایه تحریم‌ها با دیده تردید می‌نگریستند. این در حالی بود که تمرکز دولت بر ترمیم روابط آسیایی بویژه با شرکای سنتی و انعقاد قراردادهای بلندمدتی مثل قرارداد ۲۵ ساله با چین زمینه‌ساز فعالسازی مناسباتی شد که آلترناتیوهای اثرگذاری را برای تأمین منافع اقتصادی ایران در پیش‌روی کشور قرار داده است. امری که نشان می‌دهد می‌توان در صورت به‌کارگیری یک سیاست همه‌جانبه، راهبرد بی‌اثرسازی تحریم‌ها را بدون شرطی کردن اقتصاد به مذاکرات احیای برجام با وجود سنگین‌ترین تحریم‌ها ممکن کرد. به این ترتیب در حالی که آمریکا کوشید از اهرم تحریم به عنوان حربه‌ای برای قرار دادن ایران در نقطه انزوا بهره‌برد، کشورمان با اتکا به رویکرد تازه‌ای که در عرصه سیاست خارجی در پیش گرفته است، خود را در موقعیت

خوبی برای تسلط بر مناسبات منطقه‌ای خود و افزایش حوزه نفوذ تا دورترین نقاط قاره آسیا قرار داده است.

جمع‌بندی

دولت سیزدهم در حوزه دیپلماسی توانسته است کفه ترازو را به نفع خود در منطقه گسترش دهد. به‌گونه‌ای که در طول مدت اخیر توانسته با رایزنی‌های مختلفی که با همسایگان خود داشته است از یک طرف، روابط خود را با این کشورها گسترش داده و از سویی دیگر، از ایجاد تنش و نزاع در منطقه جلوگیری کند تا جایی که حتی کشورهایی همچون مصر و اردن و عربستان به دنبال گفت‌وگو و برقراری روابط دیپلماتیک با ایران هستند. پیگیری سیاست تقویت مناسبات با شرکای اقتصادی سنتی در آسیا در امتداد استراتژی اقتصادی دولت صورت گرفته است. در همین رابطه ایران درصدد برآمده از ظرفیت نهادهای منطقه‌ای همچون سازمان همکاری شانگهای، اتحادیه اقتصادی اوراسیا به رهبری روسیه و البته طرح کمربند و جاده چین برای تعمیق سیاست آسیایی خود بهره‌گیرد. به این ترتیب در حالی که آمریکا همچنان اهرم تحریم را حربه‌ای کارگشا برای قرار دادن ایران در نقطه انزوا می‌بیند، کشورمان با اتکا به روند رو به رشد اقتصادی‌اش، در حال تحول و در موقعیت خوبی برای تسلط بر آسیا و افزایش حوزه نفوذ تا دورترین نقاط قاره آسیا به‌سر می‌برد.

ویژه‌نامه

ایران

چهارشنبه
۲ شهریور ۱۴۰۱